

Hakkame rääkima

- Onko viron kieli suomen kielen kaltainen?
 - rommi-rusina = *rummi-rosina*
 - „munkki syö munkkia“ -virolainen ymmärtää väärin
 - minulla on nälkä – *kõht on tühi*
 - „*hakkame rääkima*“
 - *toores viiner* = raaka nakki(makkara)

Yhteinen sanasto auttaa alkuun

- sukulaiskielet
- yhteisiä sanoja, joista osa kirjoitetaan aivan samalla tavalla molemmissa kielissä (ääntämisessä saattaa olla eroja)

yhteiset sanat voivat olla esimerkiksi:

- luontoon liittyviä: *vesi, maa, meri, kivi, tuli*
- eläinten nimiä ja ruokasanastoa: *kala, kana, liha, muna, lammas*
- ihmisen anatomiaan liittyviä lainasanoja: *käsi, suu, veri, hammas*
- lainasanoja: *kuningas, auto, tee*
- adjektiiveja: *armas, kallis, rikas*
- verbimuotoja: *olen, laulan, istun, tulen, ostan, annan, teen*

Helposti tunnistettavissa olevat sanat, jotka ovat kirjoitetut hiukan eri tavalla:

- *mets, lepp, tamm, kuusk*
- *lehm, varss, koer, orav, siga*
- *jalg, silm, sääär, selg*
- *rist, lamp, kool, lusikas, buss, hotell*
- *suur, must, sinine*
- *söön, joon, elan, lähen*

Sukulaisia

- Samankaltaisia ovat myös useat perheenjäsenten ja sukulaisten nimet:
- *isa, ema, poeg, tütar, onu, tädi*

Pulmasanoja:

- *pulmad* häät
- *viiner* nakkimakkara
- *piim* maito
- *raamat* kirja
- *talu* maatila
- *hoone* rakennus
- *tuba* huone
- *maja* talo
- *linn* kaupunki

Lisää pulmasanoja:

- *viisakas* kohtelias
- *tark* viisas
- *ilus* kaunis
- *suren* kuolen
- *helistan* soitan(puhelimella)
- *räägin* puhun

Viron kielen ääntämisestä

- paino:
 - alkuperäisissä sanoissa pääpaino on, kuten suomessakin, aina ensimmäisellä tavulla
 - vierasperäiset sanat ovat säilyttäneet alkuperäisen pääpainon.
- kolme kvantiteettia = pituus- eli kestoastetta; tavujen pituusvaihtelu
- palatalisaatio eli liudentuminen
- ei vokaaliharmoniaa (ei esiinny etu- ja takavokaaleja samassa sanassa)

Äänteet

- **Foneemide liigitus**
- **Vokaalid e täishäälikud:**
- **eesvokaal** [i e ä ö ü], **keskvokaal** [õ], **tagavokaal** [u o a]
- **labiaalsus** (huuled ümardatud): labiaalne [u o], illabiaalne [i e]
- **pingsus**: pingsad [i], lõdvad
- **Konsonandid e kaashäälikud:**
- **klusiil e sulghäälik** (täielik sulg, õhuvoolu ligipääs on täielikult suletud) [p t k b d g]
- **frikatiiv e hõõrdhäälik** (ahtuses tekib kahin) [f v s z h]
- **nasaal e ninahäälik** (klusiili meenutav kitsus suus, käik ninaõõne avatud) [m n]
- **lateraal e külghaalik** (keele keskel kulgev sulg, õhk voolab vabalt üle keele külgedele) [l]
- **tremulant e värihäälik** (väringute seeria) [r]
- **poolvokaal** [j]
- **helisus**: heliline [v z m n r l], helitu [p t k f s]
- **dentaalne** (hambad), **palataalne** (kõva suulagi), **larüngaalne** (kõri)
- **aspiratsioon e hõngus** – lühike *h*-taoline heli, mis vahel esineb helitute klusiilide järel
- **Häälikute kombinatsioonid:**
- **diftong** – kahest ühte silpi kuuluvast vokaalist koosnev ühend
- **kõrgenevad, madalduvad**
- **geminaat** – silbipiiriga poolitatud topelthäälik, nt. *sam me*
- **afrikaat** – klusiilialguline frikatiiv [pf ts]

Äänteet

- **palatalisatsioon e peenendus** – nt. palk, palk
- **vokaalharmonia** – sõnas võivad olla ainult kas ees- või tagavokaalid, nt. türgi keel
- **assimilatsioon e sarnastumine** – häälikute muutumine osaliselt või täielikult sarnasteks
- **dissimilatsioon** – häälikute erinevaks muutumine
- **Prosoodia**
- **rõhk** – rõhuline on silp või sõna mitte häälik, eesti keeles on rõhk omasõnades esimesel silbil (v.a võõrsõnad ja hüüdsõnad ning omasõna „aitäh“)
- **Positsioonilised nähtused:**
- **intonatsioon**
- **kvantiteet e välde** – eesti keeles 3 välde (haruldane), välde ei mõjuta vaid ühte häälikut vaid ka silpide pikkust
- **sõnade toon e lause intonatsioon:** ühtlane, tõusev, langev, tõusev-langev toon

Vokaalid ja diftongid

- **Vokaalid.** Vastavalt keele asendile hääldamisel jagunevad eesti keele vokaalfoneemid:
- eesvokaalideks (/i, e, ä, ö, ü/) ning tagavokaalideks (/u, o, a/); /õ/ on tagavokaalidest tublisti eespoolsem;
- kõrgeteks (/i, ü, u/), keskkõrgeteks (/e, ö, õ, o/) ning madalateks (/ä, a/) vokaalideks.

	eesvokaalid	tagavokaalid
• kõrged vokaalid	i ü	u
• keskkõrged vokaalid	e ö	õ o
• madalad vokaalid	ä	a

-
- **Diftongid.** Kahe vokaali järjestit, mis kuulub ühte silpi, nimetatakse diftongiks. Diftongi esikomponendiks võib olla mis tahes vokaal, nt *sai, pea, kiunuma, koer, kuiv, sõel, käima, köis, süit*, järelkomponendiks *i, e, a, o, u*, nt *lai, soe, vead, teod, au*.

Konsonanttien ääntäminen

	Moodustusviis		Moodustuskoht				
	huuled hambad		hamba- sombud	kõva suulagi	pehme suulagi	kõriõõs	
• frikatiivid	<i>v</i>	<i>f</i>	<i>s</i> <i>s'</i>	<i>š</i>		<i>h</i>	
• klusiilid	<i>p</i>		<i>t</i> <i>t'</i>		<i>k</i>		
• nasaalid	<i>m</i>		<i>n</i> <i>n'</i>				
• lateraalid			<i>l</i> <i>l'</i>				
• tremulant			<i>r</i>				
• poolvokaal					<i>j</i>		

Eesti keele õpetus

elo
hiiri http://elo.lamminet.fi/tunnid/

Q Google

Apple (10) ▾

Amazon

eBay

Yahoo!

Uutiset ▾

Tunnislaidid

i. [Tund #1](#)

elo.lammi@wippies.com